

Asztalos Péter

A magyar járványkezelés stabilan az európai uniós élmezőnyben

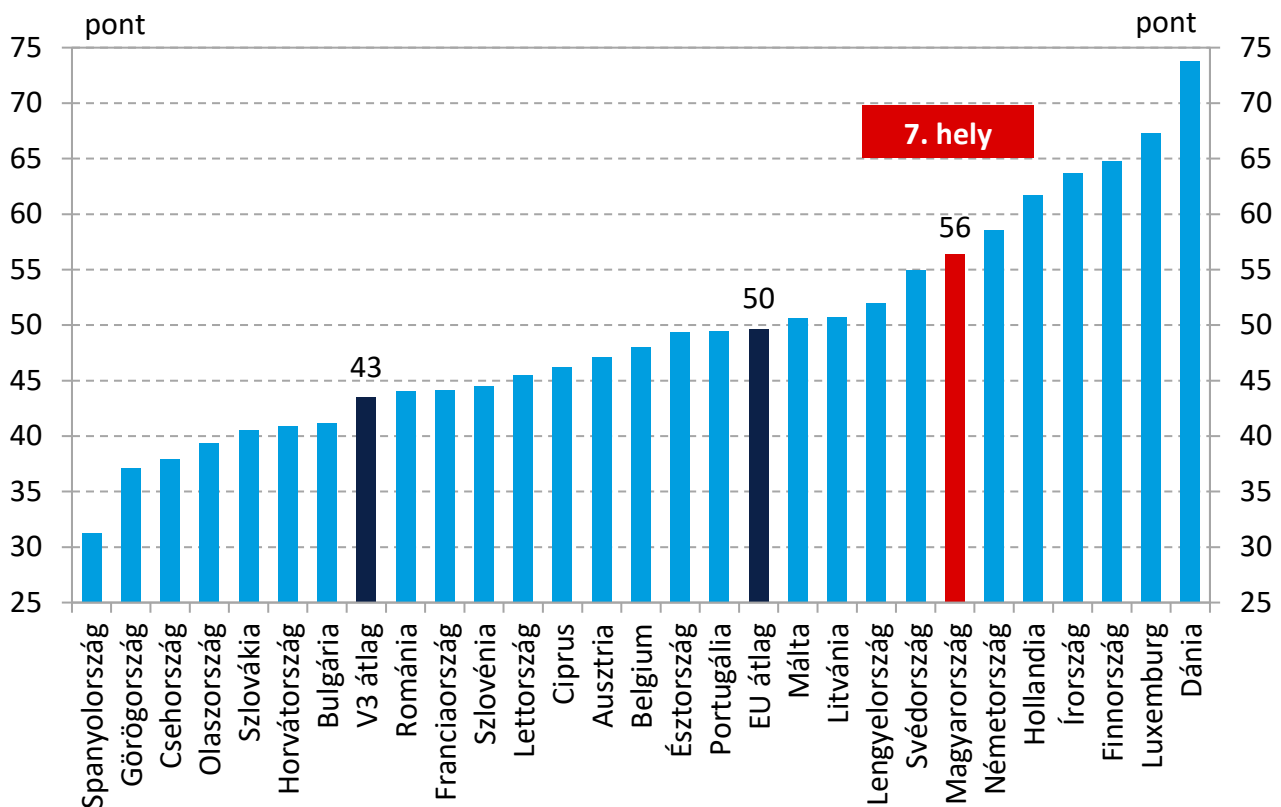
A Covid19-járvány kezelését célzó stratégiák eredményességét az MNB a Járványkezelési Versenyképességi Mutatóval hasonlítja össze az Európai Unióban. Az egyes országok a pandémia egészségügyi, gazdasági és költségvetési veszteségeinek együttes minimalizálására törekednek, ezért e szempontokat egységes keretrendszerbe foglaltan vizsgálja a jegybanki mutató. A 2021. szeptemberi eredmények alapján Magyarország továbbra is a 7. helyen áll az európai uniós országok járványkezelési sikerességében. Hazánk jó teljesítménye elsősorban a gazdasági és munkaerőpiaci folyamatok kedvező alakulásának eredménye, amit az oltási programunk gyors tavaszi indítása tett lehetővé.

A koronavírus járvány elleni védekezés során az országok igyekeznek fenntartani az egyensúlyt az egészségügyi és gazdasági beavatkozások között fennálló átváltások között. A tagországok célja a lakosság egészségének védelme a gazdaság működőképességének fenntartása mellett, amelyek megvalósítása folyamatos kihívást jelent a világ minden országában. A bevezetett intézkedések rövid- és hosszú távon is számottevő hatást gyakorolnak az országok egészségügyi, gazdasági és társadalmi helyzetére. Éppen ezért az egyes országok járványkezelésének megítélése nem célszerű egy-egy kiragadott egészségügyi vagy gazdasági mutató kontextus nélküli vizsgálatával, ennél komplexebb megközelítésre van szükség. A teljes kép bemutatásához az egységes elemzési keretrendszernek ki kell terjednie a járvánnyal kapcsolatos legfontosabb egészségügyi mutatókra, a gazdasági növekedésre és a munkaerőpiaci adatokra, továbbá a pénzügyi egyensúlyi és a gazdaságba vetett bizalom mértékét mérő mutatókra egyaránt.

A Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. szeptemberi eredményei

A különböző járványkezelési stratégiáinak egységes keretrendszerben történő összehasonlítása érdekében az MNB kidolgozta a Járványkezelési Versenyképességi Mutatót (Pandemic Treatment Index, PATRIX), amely az európai uniós országok teljesítményét értékeli objektív mutatók alapján a védekezés kulcsterületein. A vizsgált mutatókban legjobban teljesítő ország 100 pontot kap, míg a többi ország pontszáma annak függvényében változik, hogy hány szórásnyi távolságra helyezkedik el a legjobb értéktől (egységnyi szórásonként 25 pont kerül levonásra a maximális 100 pontból, azaz a négy vagy több szórásnyi távolságra lévő országok 0 pontot kapnak). A Mutató eredményei [2020 júliusában](#), [2020 októberében](#), [2021 januárjában](#), [2021. márciusában](#), [2021 áprilisában](#) és [2021 júliusában](#) kerültek eddig publikálásra, míg a most bemutatásra kerülő eredmények a 2021. szeptember 29-én elérhető legfrissebb információkat tartalmazzák. A Mutatóban alapvetően minden vizsgált terület esetében a legfrissebben elérhető tényadatok kerültek felhasználásra, egyedül az államháztartási hiány 2021-es értékénél szerepelnek az egyes országok konvergenciaprogramjából származó előrejelzések.

1. ábra: A Járványkezelési Versenyképességi Mutató eredményei (2021. szeptember)

Megjegyzés: A mutatók standardizálásának és aggregálásának módszertana megegyezik az MNB Versenyképességi Index összeállításánál alkalmazott saját fejlesztésű módszertannal.

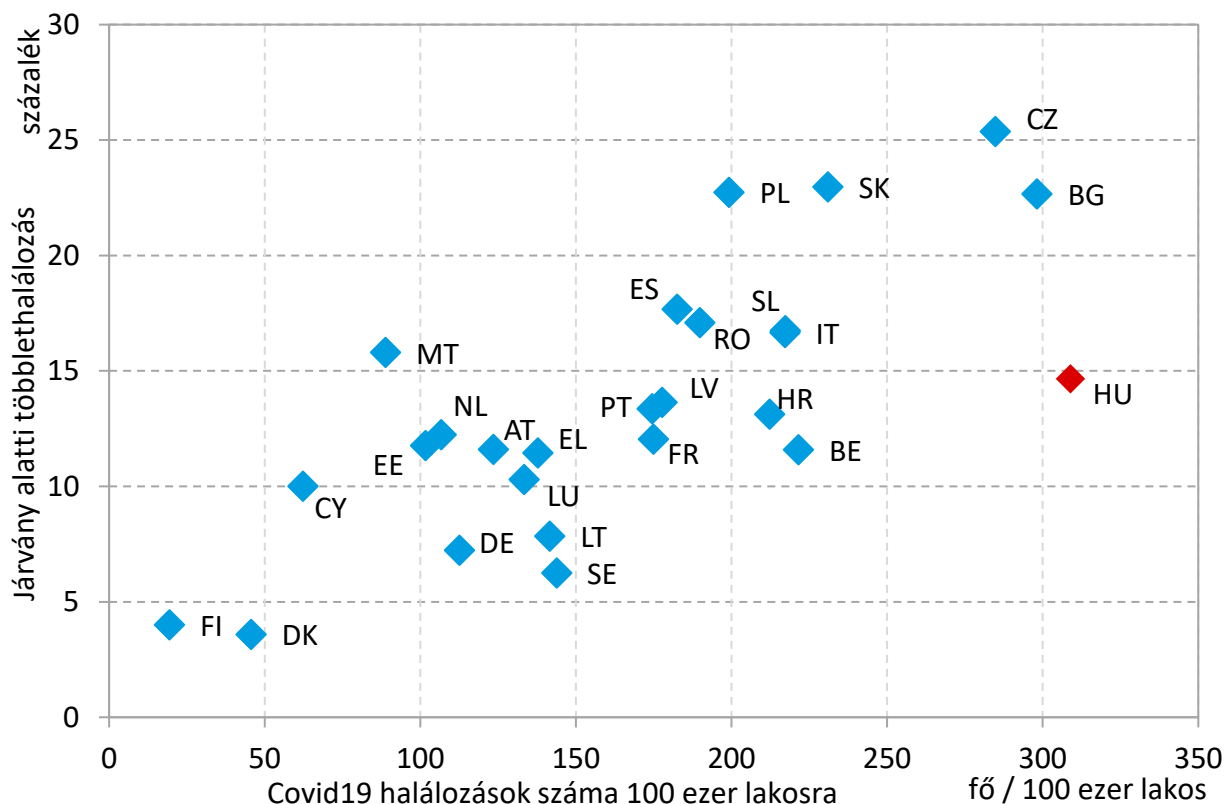
Forrás: MNB.

Az MNB Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. szeptemberi eredményei alapján Magyarország a régiós országokat és az uniós átlagot megelőzve továbbra is a 7. helyen áll az európai uniós országok rangsorában (1. ábra). Hazánk 56 pontot ért el, ami 6 ponttal magasabb az uniós és 13 ponttal a többi visegrádi ország átlagánál. A legjobb eredményeket Dánia, Luxemburg és Finnország érte el, míg a rangsor végén a déli tagországok (Spanyolország, Görögország és Olaszország) és Csehország szerepelnek. A magyar pontszám 1 ponttal magasabb a legutóbb közölt 2021 júliusi szintnél, így hazánk továbbra is a 7. helyen áll a rangsorban. Az elmúlt időszakban a GDP és a munkaerőpiaci mutatók kedvező alakulása ellensúlyozni tudta az oltási program lelassulásából fakadó pontszámcsökkenést.

A járványkezelés értékelésének legfontosabb mutatói

A járvány negyedik hulláma már hazánkat is elérte, azonban ez még kevésbé látszódik a szeptember végi adatokon. Magyarországon százezer főre vetítve összesen 8.415-en betegedtek meg a járvány kezdete óta, ami immár alacsonyabb az európai uniós átlagnál (9.256) és jelentősen kedvezőbb a többi visegrádi országok átlagánál (10.323). Az esetszámok hazánkban 1,6 százalékkal emelkedtek két hónap alatt, ami a harmadik legkisebb mértékű emelkedés volt Lengyelország és Csehország mögött az Európai Unióban. A negyedik hullám egyelőre tehát nem ugyanolyan mértékben érintette az országokat, hiszen például Görögországban és Finnországban közel 40 százalékot emelkedett az aggregált esetszám ugyanebben az időszakban.

2. ábra: Covid19-halálozások száma 100 ezer lakosra vetítve és a járvány alatti többlethalálozás mértéke (2021. szeptember 29.)

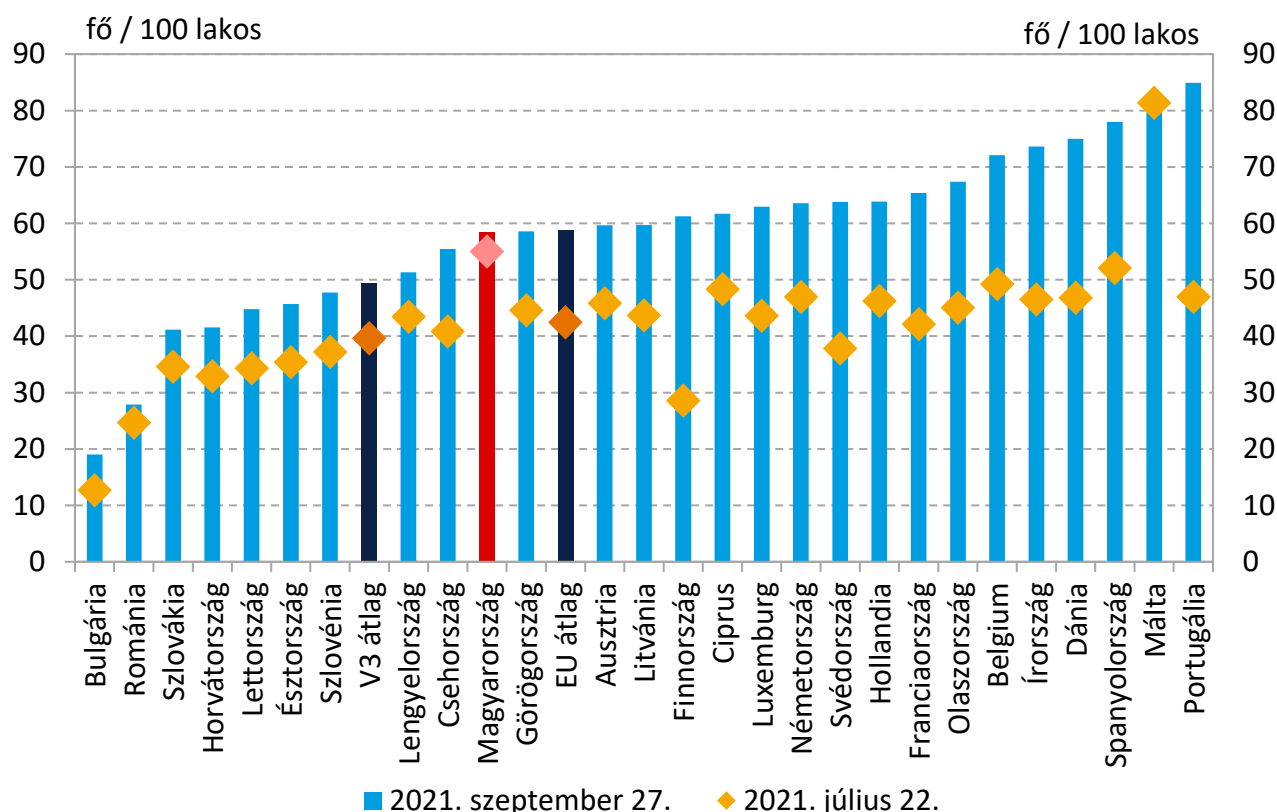

Megjegyzés: A járvány alatti többlethalálozás az első EU-ban bekövetkező Covid19-haláleset (2020.02.14., Franciaország) óta történt összes, nem csak Covid19-haláleset száma osztva az azóta eltelt időszakra jutó átlagos (2016-19 közötti) halálozások számával a heti halálozási tényadatok alapján, minden ország esetében a legfrissebb elérhető adat alapján. Magyarország esetén a 34. heti – augusztus végi – adatok a legfrissebbek. Írország esetében nem érhető el adat a többlethalálozásról, így nem szerepel az ábrán (a Covid19-halálozás mértéke Írországban 104,9 fő / 100 ezer lakos).

Forrás: Johns Hopkins Egyetem, Eurostat.

A koronavírus-halálesetek száma a negyedik hullám kezdete ellenére még nem emelkedett hazánkban számottevően szeptember végéig, miközben a járvány kezdete óta bekövetkezett összesített többlethalálozásban hazánk továbbra is az uniós középmezőnyben szerepel. 2021. szeptember 29-ig Magyarországon százezer lakosra 309 koronavírus okozta haláleset jutott, ami a legmagasabb érték az EU-ban (2. ábra). Az igazolt Covid fertőzöttek halálozása mellett vizsgáljuk a járvány kitörése óta bekövetkezett összesített többlethalálozást is, amely módszertani szempontból egységesebb összevetést tesz lehetővé. Az első európai Covid-haláleset óta (2020. február 14., Franciaország) minden halálokot figyelembe véve augusztus végéig Magyarországon 226 ezer fő hunyt el összesen, ami 14,6 százalékkal magasabb, mint amennyi a korábbi évek (2016–19) átlaga alapján várható lett volna. A magyarországi többlethalálozás 1,1 százalékpontot csökkent az elmúlt két hónapban, ám így is enyhén magasabb az uniós országok (13,5 százalék), ugyanakkor jelentősen alacsonyabb a többi visegrádi ország (23,7 százalék) átlagánál.

3. ábra: Covid19 ellen teljesen beoltottak aránya

Megjegyzés: A betegség ellen az elérhető oltóanyagokból azok típusától függően eltérő mennyiségű dózis szükséges a teljes védelem eléréséhez.

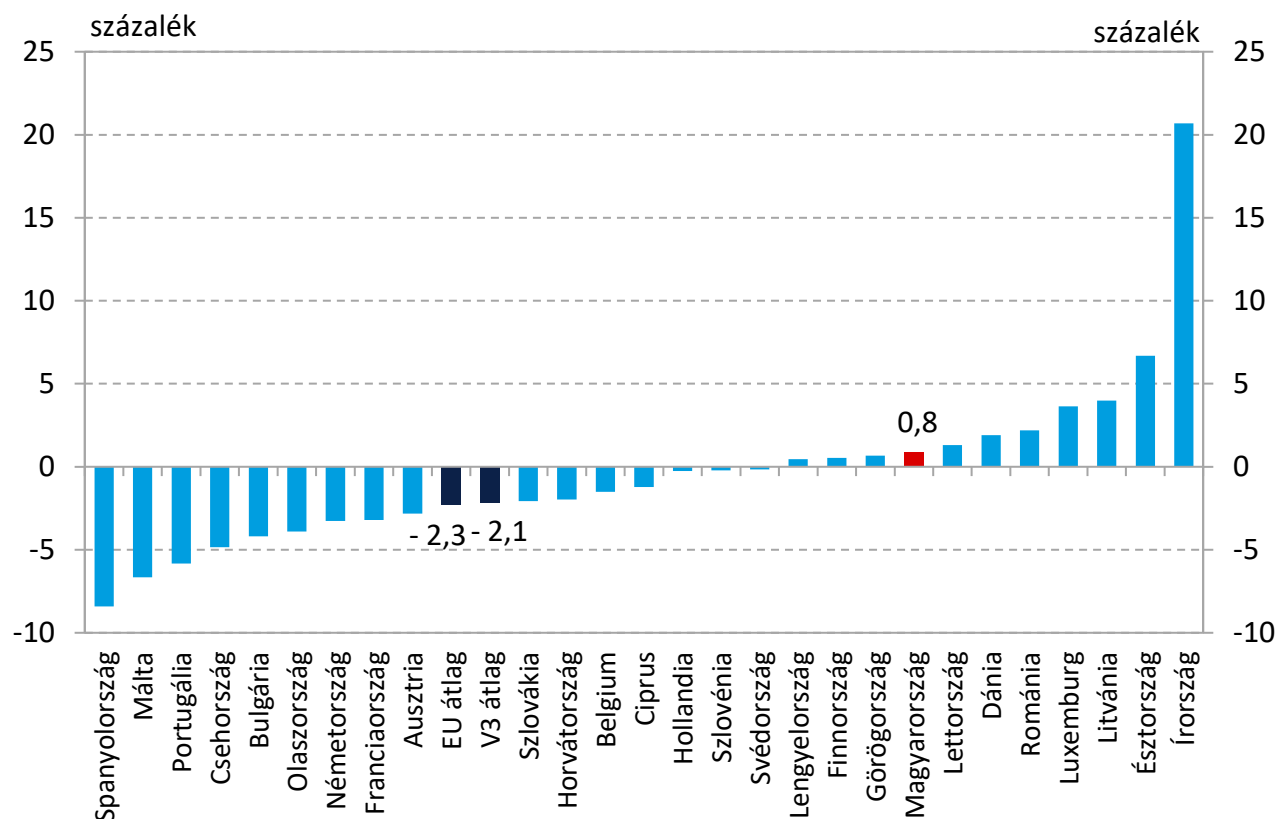
Forrás: Our World in Data.

A betegség és egyben a gazdaság kordában tartásának legfontosabb eszköze az oltási program, amiben Magyarország teljesítményét – gyors előnszerzésünket követően – mára utolérte az Európai Unió. Az oltási program kiterjedtségét a teljesen beoltottak arányával vizsgáljuk, amely mutatóban Magyarország a 2. helyről a 18. helyre csúszott vissza az elmúlt két hónapban (3. ábra). Az oltási program gyors tavaszi felfutása azonban jelentős gazdasági előnyt biztosított Magyarországnak számára. 2021. szeptember 27-ig a lakosság 59 százaléka kapta meg a Covid elleni védőoltásból az előírt dózist, ami megegyezik az uniós átlaggal, ám továbbra is magasabb a többi visegrádi ország átlagánál (49 százalék).

A járvány megfékezése érdekében hozott korlátozó intézkedések visszafogták az országok gazdaságát, azonban az oltási programok sikerét követően dinamikus kilábalás kezdődött meg. A járványt megelőző utolsó negyedévhez képest a magyar GDP 0,8 százalékkal volt magasabb 2021 második negyedévében, ami kedvezőbb a régiós (-2,1 százalék) és a súlyozott uniós átlagnál (-2,3 százalék) egyaránt (4. ábra). A foglalkoztatottak száma ugyanezen időszakban 2,2 százalékkal emelkedett, amivel hazánk a harmadik helyen áll e mutatóban az Európai Unióban. Csupán kilenc olyan ország van az EU-ban, ahol a foglalkoztatottak száma 2021 második negyedévében meghaladta a járvány előtti szintet. A munkanélküliségi ráta a májusi szinthez hasonlóan júliusban is 3,9 százalék volt Magyarországon, ami alacsonyabb a többi visegrádi ország átlagánál (4,3

százalék) és összességében a 6. legkedvezőbb érték az Európai Unióban.

4. ábra: A GDP változása a járvány előtti szinthez képest (2021 második negyedév / 2019 negyedik negyedév)

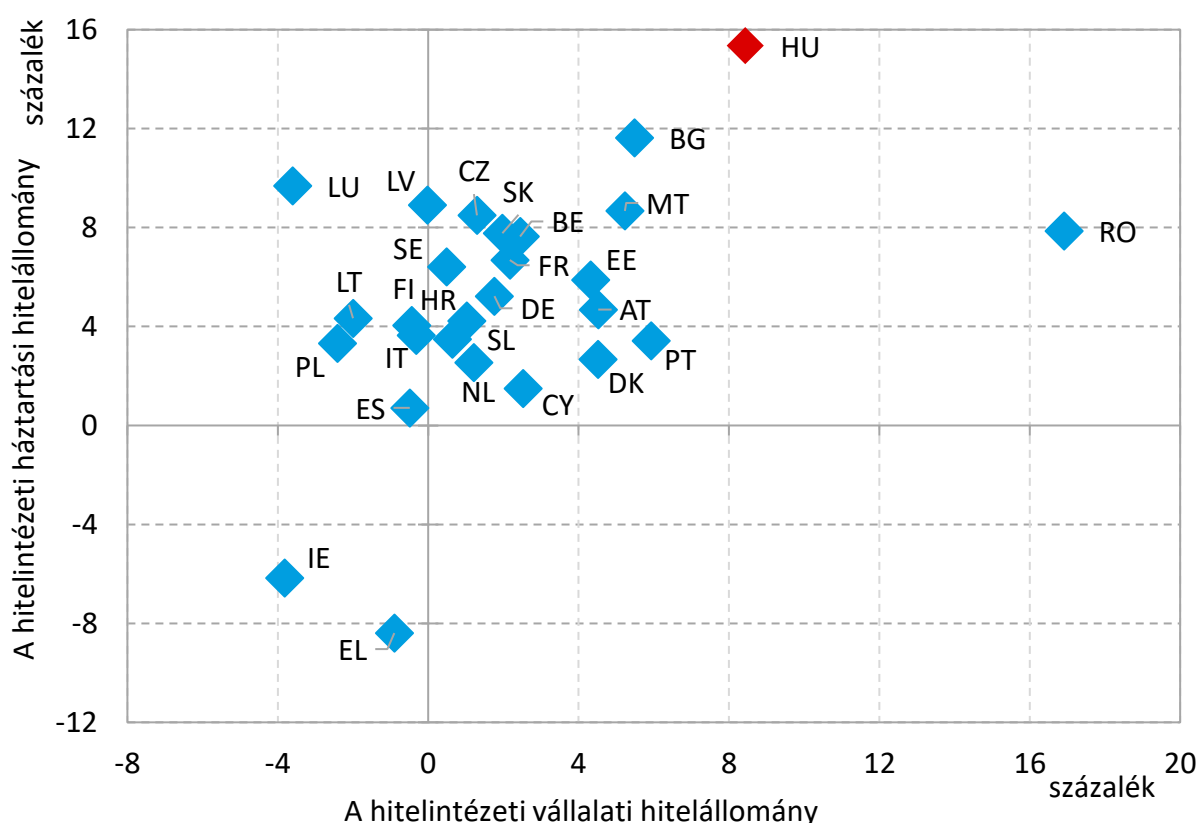

Megjegyzés: Szezonálisan és naptárhatással igazított adatok. Az EU átlag súlyozott átlag. Írország kiugró értéke miatt a pontszámítás során megkapta a maximális pontszámot, ám az értéke nem lett figyelembe véve a számítás során.

Forrás: Eurostat.

Az államháztartási hiány mértéke Magyarországon némileg magasabb volt tavaly az uniós és a régiós átlagnál. A járványhoz kapcsolódó egészségügyi kiadások, a gazdaságélénkítő intézkedések, illetve a járványhelyzet miatt eltérő mértékben érintett szektorok teljesítményének alakulása jelentősen befolyásolta a pénzügyi egyensúlyi mutatókat világszerte. Az államháztartási hiány növekedése 2020-ban általános jelenség volt minden járvány által sújtott országban. Magyarország esetében 8 százalékos volt a GDP-arányos hiány mértéke, ami magasabb volt az uniós országok (6,6 százalékos) és a többi visegrádi ország (6,5 százalékos) átlagos hiányánál. A 2021. évre tervezett hazai hiány (7,5 százalékos) az európai uniós középmezőnyben várható az egyes országok konvergenciaprogramjai alapján. Az MNB előzetes pénzügyi számla eredménye alapján Magyarország folyó fizetési mérlegének egyenlege 1,2 százalékos hiányt mutatott 2020 második és 2021 első negyedéve közötti egy évben.

5. ábra: A hitelintézeti vállalati és háztartási hitelállomány éves növekedési üteme (2021. július)

Megjegyzés: Tranzakciós alapon, azaz csak a hitelfolyósítások és a törlesztések hatását figyelembe véve.

Forrás: Európai Központi Bank.

A lakossági és a vállalati hitelállomány növekedési üteméből képzett mutatóban hazánk továbbra is a második helyen áll az európai uniós országok között (5. ábra). A lakossági hitelállomány a legdinamikusabb emelkedést (15,4 százalék) mutatja az uniós országok között 2021 júliusában az előző év azonos időszakához képest, míg a vállalati hitelállomány növekedése (8,4 százalék) jelenleg a 2. legmagasabb az Európai Unióban. A kedvező hazai folyamatokban jelentős szerepet játszik a rászorulóknak számára még mindig elérhető hazai hitelmoratórium, illetve a gazdasági növekedésbe vetett bizalom érdekében bevezetett további kormányzati és jegybanki intézkedések.

A magyar járványkezelés stabilan az európai uniós élmezőnybe tartozik a Járványkezelési Versenyképességi Mutató alapján. Az elmúlt hónapokban a kedvező gazdasági, munkaerőpiaci és hitelezési mutatók ellensúlyozni tudták az oltási program lassulásából adódó relatív pozícióromlást, miközben a negyedik hullám kevésbé érte el hazánkat szeptember végéig, mint más uniós országokat. A gyors magyar oltási program lehetővé tette a gazdaság hamarabb történő nyitását, amely dinamikus gazdasági kilábalást eredményezett. A járvány elleni további védekezés kulcskérdése, hogy sikerül-e érdemben tovább növelni az áttoltottságot hazánkban. Hosszú távon ugyanis csak az oltás jelent megoldást a járvány által okozott komplex kihívásra, így ennek teljesülése elengedhetetlen a sikeres védekezés fenntartásához.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2021. november 4-én.”